

Sprawozdanie skarbnika za rok 2011

W roku 2011 Stowarzyszenie Otwarta Rzeczpospolita (OR) kontynuowało ożywioną działalność statutową, finansowaną z wielu źródeł:

- Działalność własna, finansowana głównie ze środków własnych (8 tys. PLN składek, 10 tys. PLN darowizn, 24 tys. PLN 1% dla OPP, odsetki od lokat 2 tys. PLN).
- Rozpoczęcie kolejnego projektu finansowanego z grantu CEE Trust (185 tys. PLN).
- Konkurs im. Jana Józefa Lipskiego, finansowany z darowizny celowej (34 tys. PLN) oraz ze środków własnych.
- Rozpoczęcie kolejnej edycji projektu *Zło może urosnąć*, finansowanej z dotacji UM Warszawy (20 tys. PLN) oraz ze środków własnych.

W sumie przychody OR w sensie kasowym (środki, które faktycznie otrzymaliśmy na nasze konto bankowe) wyniosły 283 tys. PLN.

Główne kategorie wydatków poniesionych przez OR w roku 2010 są następujące:

- Wydatki na konkurs im. Lipskiego (42 tys. PLN).
- Wydatki na zakończoną część pierwszą projektu CEE Trust (60 tys.) i na rozpoczętą część drugą (12 tys. PLN).
- Wydatki z tytułu grantu instytucjonalnego Fundacji Batorego (34 tys. PLN).
- Projekty *Zło może urosnąć*, finansowane z grantów MEN oraz UM Warszawy (razem 41 tys. PLN).
- Pozostałe koszty realizacji zadań statutowych (4 tys. PLN).
- Wydatki na działalność własną (prowadzenie biura 29 tys. PLN).

Łącznie wydatki OR w sensie kasowym (środki, które faktycznie przelaliśmy z naszego konta bankowego) osiągnęły wysokość 222 tys. PLN. Różnica w wysokości 61 tys. PLN zasilila lokaty bankowe OR, które zwiększyły się z 189 tys. PLN do 260 tys. PLN. Powyższe kwoty opisują przepływy pieniężne w sensie kasowym.

Jednak dla celów księgowych niezbędne jest przyjęcie odmiennej optyki, zgodnie z obowiązującymi w Polsce zasadami księgowania, które nakazują rozróżnić projekty zakończone i rozliczone, których środki wchodzi do wyniku finansowego (rachunku zysków i strat), od projektów niezakończonych i nierozliczonych, których odpowiednie środki wchodzi do bilansu (zarówno dochody po stronie pasywów, jak i koszty po stronie aktywów). Ponadto trzeba pamiętać, że środki projektów zakończonych i rozliczonych wchodzi do wyniku finansowego w roku rozliczenia projektu, a nie w roku otrzymania odpowiedniego grantu i wykonania odpowiednich wydatków. Te zasady księgowania zostały wprowadzone do księgowości OR w roku 2010 i były dość szczegółowo opisane w sprawozdaniu skarbnika z roku 2010

Ta zmiana jest istotna, gdyż bardzo wiele naszych projektów, w tym project CEE Trust oraz grant instytucjonalny Fundacji Batorego, przekracza jeden rok budżetowy. W efekcie

przychody OR w rachunku zysków i strat (wyniku finansowym) bardzo zmalały w roku 2010 w stosunku do roku 2009, aby w roku 2011 ponownie wzrosnąć, głównie dzięki rozliczeniom projektów rozpoczętych w roku 2010 i rozliczonym w roku 2011. W roku 2011 zaszła kolejna, ale już drobniejsza zmiana sposobu księgowania, mianowicie dochody i koszty związane z corocznym konkursem im. Jana Józefa Lipskiego zostały potraktowane jako rozliczone i podobnie jak w roku 2009 weszły do wyniku (a nie do bilansu jak w roku 2010). Niniejsze sprawozdanie skarbnika oparte jest na załączonym *Sprawozdaniu finansowym za rok 2011*, przygotowanym przez naszego księgowego, p. Andrzeja Wieliczko. Poniższa tabela pokazuje skalę przesunięcia kwot między wynikiem finansowym a bilansem (tys. PLN):

Tabela 1.

Wielkości wykazane w <i>Sprawozdaniu finansowym</i>	2010	2011
Przychody OR w rachunku zysków i strat (wyniku finansowym)	74,5	237,6
Koszty OR w rachunku zysków i strat	60,3	251,7
Wynik finansowy (dodatni zysk bądź ujemna strata)	14,2	-14,1
Suma bilansowa z bilansu OR	345,0	370,1

Znaczące przesunięcia kwot wykazanych w *Sprawozdaniu finansowym* OR pomiędzy rokiem 2010 i rokiem 2011, mianowicie istotny wzrost przychodów i kosztów, jest właśnie skutkiem opisanej zmiany: przychody i koszty z tytułu rozpoczętych w roku 2010 i rozliczonych w roku 2011 weszły do bilansu 2010, a potem do wyniku 2011. Jednocześnie ze względu na rozpoczęte kolejne duże projektu ponownie, chociaż już nie tak skokowa jak rok temu, zwiększyła się suma bilansu (w roku 2009 suma ta wynosiła zaledwie 64 tys. PLN).

Wykazywany w rachunku wyników zysk lub strata finansowa poniesiona przez OR w danym roku budżetowym ma charakter księgowy raczej niż rzeczywisty. Zysk wykazany w roku 2010 należało rozumieć jako potencjalną zaliczkę na wydatki w kolejnych latach. Strata w roku 2011 jest związana z tym, że część faktycznych przychodów OR, wykorzystanych do prowadzenia działalności statutowej, nie została rozliczona w rachunku wyników. Trzeba ponownie podkreślić, że z punktu widzenia działalności statutowej OR nasze korzyści finansowe wynikające z prowadzonych projektów obejmują obszary niewykazywane w sprawozdaniach finansowych, w tym możliwość odpłatnego zatrudnienia naszych współpracowników, tworzenie wokół OR grupy zaangażowanych młodych działaczy, a także uzyskanie sprzętu, zakupionego jako niezbędny do realizacji projektu i pozostającego naszą własnością po zakończeniu projektu.

Podobnie jak w sprawozdaniu skarbnika za rok budżetowy 2010, porównanie przychodów i kosztów w kolejnych latach budżetowych zostanie tu dokonane nie na podstawie wyniku finansowego ze *Sprawozdania finansowego*, ale na podstawie zmodyfikowanego wyniku finansowego, obejmującego również przychody i koszty OR nierozliczone w 2011, czyli te środki, które weszły do bilansu OR. Podejście to zostało zastosowane w sprawozdaniu skarbnika za rok 2010 i pozwala na lepsze porównanie dynamiki finansowania działalności statutowej naszego stowarzyszenia, aczkolwiek w sposób odmienny niż czysto kasowy (zastosowany na początku niniejszego sprawozdania). Trzeba jednak zaznaczyć, że podejście to jest niezgodne z obowiązującymi w Polsce zasadami księgowymi i przedstawiane jest na wyłączną odpowiedzialność skarbnika. Jego celem jest przede wszystkim wyjaśnienie sensu różnych kwot zawartych w sprawozdaniu finansowym, który pozostaje głównym dokumentem księgowym na potrzeby wymaganej sprawozdawczości.

Aby zachować możliwość porównania ze *Sprawozdaniem finansowym*, w ostatniej kolumnie poniższych dwóch tabel dodano informację o tym, czy dana kwota została rozliczona (weszła do wyniku).

Poniższa tabela wykazuje przychody OR w latach 2010 i 2011:

Tabela 2.

Przychody	2010	2011	Rozliczenie
Przychody statutowe:			
Darowizny ogólne	27 123,40	10 696,00	Rozliczone
Darowizna na konkurs JIL	29 699,74	34 239,74	Rozliczone
Składki członkowskie	16 870,00	8 576,50	Rozliczone
1% podatku na OPP	15 140,52	24 439,57	Rozliczone
Dotacje na działalność	12 000,00		
Projekt <i>Zło może urosnąć</i> MEN		15 361,14	Rozliczone
Dary pieniężne (prawa autorskie)		2 500,00	Rozliczone
Granty na projekt CCE Trust 1	222 543,49	139 627,27	Rozliczone
Inne przychody statutowe	936,00		Rozliczone
Przychody finansowe (odsetki z lokat)	2 397,16	2 196,84	Rozliczone
Projekt <i>Zło może urosnąć</i> UM Wwy		20 000,00	
Grant instytucjonalny FB (2010)		83 000,00	
Project CEE Trust 2		185 533,61	

O ile w roku 2011 istotnie wzrosły przychody OR z tytułu darowizn na konkurs JIL oraz z tytułu otrzymanego 1% na organizację pożytku publicznego, to w dwóch elementach zauważamy drastyczny spadek: darowizny ogółem o kwotę ponad 16 tysięcy PLN (nierekompensowaną przez wzrost darowizn na konkurs im. Lipskiego) i zwłaszcza składki członkowskie o 8 tysięcy, a więc o 50%. OR musi ponownie podjąć wysiłek mobilizowania członków do płacenia składek. Warto zauważyć, że składki i darowizny są naszymi jedynymi dochodami, które może przeznaczyć na dowolny cel statutowy, w przeciwieństwie do grantów, które finansują tylko konkretne projekty.

Tabela 3 wykazuje koszty poniesione przez OR w latach 2010 i 2011:

Tabela 3.

Koszty	2010	2011	Rozliczenie
Nieodpłatna realizacja działalności statutowej:			
Konkurs im. JIL	19 757,90	41 960,58	Rozliczone
Koszty z tytułu grantu instytucjonalnego FB	39 250,83	73 289,19	
<i>Spółeczeństwo przeciw nienawiści</i> CEE Trust	88 137,58	157 897,08	Rozliczone
<i>Zło może urosnąć</i> MEN		18 361,14	Rozliczone
<i>Zło może urosnąć</i> UM Wwy	15 113,99	23 057,69	
<i>Spółeczeństwo przeciw nienawiści</i> CEE Trust 2		12 544,83	
Pozostałe koszty działalności statutowej:			
Pozostała działalność statutowa	2 910,90	4 326,10	Rozliczone
Pokrycie straty bilansowej za rok 2009	14 404,39		
Koszty administracyjne	27 849,60	29 169,02	Rozliczone
Koszty finansowe i inne	0,02	11,36	Rozliczone

Warto zauważyć, że nadal nie został rozliczony grant instytucjonalny Fundacji Batorego z roku 2010. Wynika to z faktu, że na wniosek OR data rozliczenia tego grantu z grantodawcą została przesunięta na marzec 2012 roku. Warto też zauważyć, że nierozliczone wydatki są znacznie mniejsze niż nierozliczone dochody (porównaj tabele 2 i 3). Jest to związane z tym, że po wygraniu konkursu na prowadzenie projektu otrzymujemy grant (dochód OR), którego środki dopiero w kolejnych miesiącach, często już w następnym roku budżetowym, są wydawane w trakcie realizacji projektu. Środki te lokowane są na lokacie bankowej i zwiększają sumę bilansową OR.

Na podstawie powyższych dwóch tabel (Tabela 2 i Tabela 3) można porównać działalność finansową OR w dwóch kolejnych latach budżetowych. Kwoty rozliczone wchodzą do wyniku finansowego w *Sprawozdaniu finansowym*, podanego w Tabeli 1 powyżej, i sugerują nagły wzrost działalności statutowej OR w roku 2011. Jednak pełne uzyskane przychody i poniesione koszty, uwzględniające również kwoty nierozliczone, pokazują odmienny obraz (w tys. PLN):

Tabela 4.

Zmodyfikowany wynik finansowy	2009	2010
Pełne przychody OR	326,7	526,2
Pełne koszty OR	207,4	360,6
Nadwyżka dochodów nad kosztami (kwota dodatnia bądź ujemna)	119,3	165,5

Zarówno kwoty pełnych przychodów, jak i pełnych kosztów OR w roku 2011 są zaburzone przez nadal nierozliczony grant instytucjonalny Fundacji Batorego z roku 2010. Tym niemniej nawet po odjęciu około 80 tys. PLN (patrz tabele 2 i 3) od pełnych dochodów i kosztów zauważamy, że skala działalności statutowej OR wzrasta. Jak wspomniano już wyżej, uzyskana nadwyżka została ulokowana na lokatach bankowych OR.

Zauważmy na marginesie, że wykazane na początku niniejszego sprawozdania przychody i wydatki kasowe zostały obliczone, dla projektów przekraczających okres jednego roku, poprzez odjęcie nierozliczonych wydatków roku 2010 od odpowiednich wydatków roku 2011 (niezależnie od tego, czy w roku 2011 zostały one rozliczone).

Możemy też wykorzystać powyższe tabele do opisanie źródeł zmian pozycji bilansu OR, istotnie zmienionych między 1 stycznia a 31 grudnia 2011 roku (w tys. PLN):

Tabela 5.

Pozycja bilansu	1.01	31.12	Źródło zmiany
Aktywa:			
Inwestycje krótkoterminowe	197,9	260,7	Wzrost lokat bankowych
Rozliczenia międzyokresowe	147,1	108,9	Nierozliczone koszty, Tabela 3
Pasywa:			
Rozliczenia międzyokresowe	252,2	288,5	Nierozliczone przychody, Tabela 2
Zyska (strata) netto	14,2	-14,1	Ujemny wynik finansowy, Tabela 1

Zauważmy, że wzrost lokat bankowych jest dokładnie różnicą pomiędzy kasowymi wpływami w roku 2011, a kasowymi wydatkami, omówionymi na początku niniejszego sprawozdania. Ujemny wynik finansowy został zaliczony w poczet funduszy własnych, które się odpowiednio zmniejszyły.

Na zakończenie warto oddzielnie porównać szczegółowe rozbieżności kosztów administracyjnych w kolejnych latach:

Tabela 6.

Koszty administracyjne	2010	2011
Zużycie materiałów i energii	3 213,92	3 086,41
Usługi obce (czynsz, telekomunikacja etc.)	11 847,10	15 242,20
Wynagrodzenia wraz z pochodnymi	11 042,76	10 780,41
Amortyzacja	610,31	
Pozostałe koszty administracyjne	1 135,51	60,00
Razem koszty administracyjne	27 849,60	29 169,02

Koszty administracyjne drugi rok z rzędu utrzymują się poniżej wartości w roku 2009 (około 40 tys. PLN), mimo stałego wzrostu kosztów. Wynika to z faktu, że w ramach kolejnych umów granty CCE Trust pokrywają część kosztów bieżących biura OR. Kontynuacja tego typu projektów ma więc istotne znaczenie dla obniżania nieuniknionych kosztów własnych naszego stowarzyszenia.